

nění národnostního útlaku. Organizátorem těchto vystoupení byla ilegální Ústřední dělnická rada, po ruském vzoru vybudovaná ze zástupců dělnictva pražských továren.

Také v pozdějších měsících, v červnu, červenci a zejména v srpnu, proběhla závody českých zemí vlna stávek, z nichž největší byly v pražských kovozávodech a v plzeňské Škodovce. Všechny tyto stávky byly uspořádány přes hlavy a proti vůli sociálně demokratických vůdců.

Únorová revoluce v Rusku měla svou odezvu, třebaš podstatně menší, i v řadách české buržoazie a zvláště pak v české inteligenci. K nějakým revolučním činům měly tyto vrstvy ovšem velmi daleko. Přesto otázka zlepšení politického postavení českého národa v rámci monarchie ve směru jeho aspoň částečného postavení na úroveň národa v Rakousko-Uhersku spoluprádnoucího, doznala svého konkrétnějšího vyjádření.

Projevilo se to především vydáním Manifestu českých spisovatelů v květnu 1917. Tento dokument, vydaný z iniciativy Aloise Jiráska, podepsalo 222 českých spisovatelů. Adresován byl českým poslancům říšské rady, které žádal, aby na říšské radě prosazovali odstranění cenzury, politické persekuce a všech forem nesvobody a žádali pro český lid v rámci Rakouska úplnou rovnost s ostatními národy.

Většina českých poslanců předložila pak na zasedání říšské rady tzv. státoprávní prohlášení, jehož jádrem byl pouze skromný požadavek, aby Rakousko-Uhersko bylo „v zájmu celé říše a dynastie“ přebudováno na základě federalistického. Všem národům monarchie, tedy i Čechům a Slovákům, měla být poskytnuta politická a národnostní autonomie. Monarchistická forma vlády měla však být nadále zachována právě tak jako moc Habsburků. Český autonomní stát v rámci rakousko-uherské říše měl být vytvořen z tzv. historických zemí, tj. z Čech, Moravy a Slezska s připojením Slovenska. Slováci byli označeni za jednu z větví československého národa.

Česká buržoazie — se kterou spolupracovali poslanci a vůdci české sociální demokracie — nepostavila současně ani jediný požadavek sociálního charakteru; taktéž otázku míru, po němž volaly nejširší vrstvy pracujících, ponechala nepovšimnutu.

Nemalý ohlas měla únorová revoluce v Rusku i v rakousko-uherské armádě. Přebíhání k nepříteli se ještě zesílilo. Při stálosti a nepohyblivosti front a zákopové válce přechod k nepříteli nebyl ovšem již tak snadný. Zato dezerte z armády se staly v pravém slova smyslu masovým zjevem. Vojáci, propuštění na dovolenou, se jen neradi vraceli zpět ke svým jednotkám na frontu. Kde to jen trochu bylo možné, zejména tam, kde to dovozovala lesnatá a hornatá krajina, nevraceli se ke svým plukům a počali se skrývat. Jen občas zacházeli na krátko ke svým příbuzným nebo známým do rodných vesnic hlavně proto, aby si obnovili zásoby potravin. Jinak žili v těžko přístupných lesích nebo horách, nezdědka se sdružovali — zejména později — ve větší či menší skupiny, nazývané, protože žily neustále v přírodě, „zelenými kádry“. Rakouské četnictvo organizovalo občas pravidelné honičky na tyto dezertéry, jen zřídka však s úspěchem, neboť příslušníci zelených kádru bývali zpravidla včas varováni.

Jak tuto neutěšenou situaci hodnotila sama rakouská vláda, vysvítá velmi jednoznačně ze soukromého dopisu, který počátkem léta roku 1917 poslal rakousko-uherský ministr zahraničí, hrabě Czernin tehdejšímu rakouskému vyslanci v Berlíně, knížeti Hohenlohoovi. Psal v něm mimo jiné:

„Vnitřní situace v Rakousku je krajně vážná. Na Moravě se již střílelo, je 28 mrtvých a nesčetní ranění, a podobné události očekáváme v nejbližší době v různých provinciích říše. Většina vojska v týlu je nespolehlivá a povstání většího rozsahu by mělo katastrofální následky...“

*) okřídlené slovo za války: kanonenfutr = potrava pro děla.

PŘIDALI JSME JEN TITULKY

INU NA ZÁPADÉ JE JINÉ POVĚTRÍ

I když jsou malým socialistickým kolektivem a musí se přizpůsobovat ztíženým povětrnostním podmínkám v našem lidovědemokratickém zřízení, mohou se v krátké době stát dobrým družstvem na hořickém okrese.

Závra

PŘEPOČTENO NA KALORIE

V příštím roce bude Čína těžít ročně již 230 000 000 tun obilí, což znamená, že předstihne úroveň těžby uhlí v Británii.

Mladá fronta

MIČURINCI

Již letos na okrese Prostějov bude JZD Domamyslice pěstovat superelitu lněného semene a JZD Kostelec elitu lněného ječmene.

Socialistická vesnice, Prostějov

ZA MOŘEM JE VŠECKO VĚTŠÍ

Syn, vážící 6,3 kg se narodil A. Mikelsonové v Kanaadě (SSSR)...

Mladá fronta

... došla zpráva z Kanaady: Austre Mikelsonové se narodil syn, vážící 6,30 kg.

Svobodné slovo

A PRŮMĚRNÝ?

Průmyslový věk zemědělců: 45 let. Lidová demokracie

ZN. „VAŘÍ NA SMETANĚ, HRAJE VOMÁČKU“

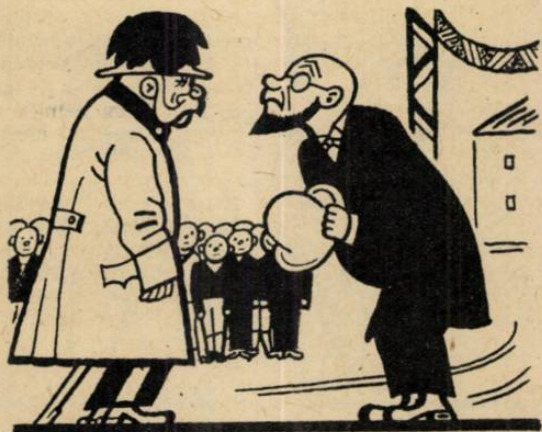
Starší žena, dobrá klavíristka, povede domácnost jedné osobě.

Svobodné slovo

OSUDY DOBRÉHO VOJÁKA ŠVEJKA VE SVĚTOVÉ VÁLCE

37

Podle Jaroslava Haška vypravuje a ilustruje Jos. Lada

1. „A říkají, že císař pán neumí česky,“ pronesl kamarád. — „Vono to, kamaráde,“ hájil ho Švejk, „dá starosti vládnout a není divu, že se někdy zmejlí. Jako jednou: Někde na Moravě ptá se starosta: „Úroda byla letos dobrá?“ A ten starosta, chlap nevzdělaný, odpoví: „Veličenstvo, žito pěkně sype, pšenice náramná, ale brambory jsou letos na s... u.“ Císař pán si to rčení pamatoval. Za tejdén přijel do Přechova a tam si všiml, že ho vítalo málo dětí. „Veličenstvo,“ vmlouval se mu pan učitel, „polovina žáků je nemocno...“ — „Ich weiß,“ pokyvoval císař pán hlavou, „na s... u, na s... u.“

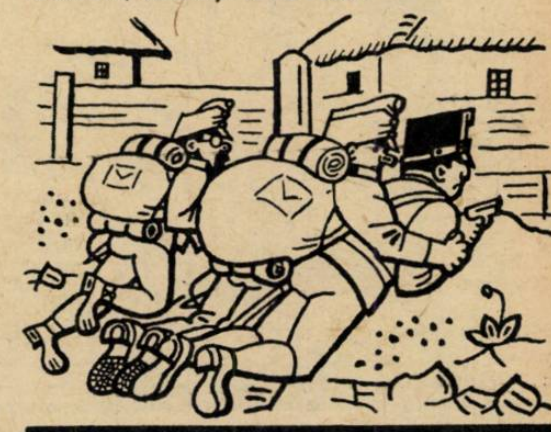
2. Kadet Biegler se tak dalece zotavil, že chtěl po poledni odejít, ale Švejk zaprotěstoval: „Poslušně hlásím, pane kadet, jste ještě slabší a bába říká, že v noci bude zase pršet.“ Kadet v duchu dával Švejkovi za pravdu. Ale druhý den ráno cítil se spánkem tak zesílený, že se mu vrátil bojovný duch a začal již na vojáka, který vařil snídani: „Hergot, chlape, jak to stojíte, když s váma mluvím? Srazíte ty haxny k sobě! Stůjte přeci hapták!“ Po snídani komandoval k odchodu. Zaplatil bábě, která mu políbila ruku a vykročil z chaty první. Zamířili k severu, aby se dostali na silnici.

5. Kadet, když viděl, že Švejk na jeho rozkaz: „Laden — ladet!“ strká magacínek patron v obráceném směru, vytrhl mu pušku z ruky, nabil jí sám a zašeptal: „Hovado, ani nabit nedovede! Miřte dobře! An!“ zakomandoval ostře a zvedl revolver. „Feuer!“ neřekl; Švejk mu stáhl ozbrojenou ruku a začal: „Ježíšmarjá, pane kadet, snad je nechcete zastřelit? Což když, pane kadet, vystřelíme a netrefíme, voni pak můžou zastřelit nás! A když je postřelíme, musíme jim kopat hroby a to, pane kadet, v tomhle horku není žádná legrace. Představte si, že voni taky ztratili svůj abteilung jako my...“

3. Voják se Švejkem zůstávali pozadu a tu voják povídá Švejkovi: „Kamaráde, až budeš mít hlad, tak řekni. Já ty bábe v komoře šlo jednu tu klobásu.“ — „Že se nestydíš vokrátat takový dobrý lidi,“ pokáral ho Švejk, „vona mně mladá dala sama kus šunky a bochníček chleba. Ráno jsem v zahradách zakroutil krk šesti kuřatům a dvěma slepicím: mám toho plný ruksak, že sotva lezu. Jen aby to nezasmrdlo.“ Švejk se ohlédl na pohostinnou chalupu a zanotoval si v návalu sentimentálních dojmů: „Když jsem šel od vás, byl překrásnej čas.“ Najednou kadet vpředu se zastavil, zacloňuje si oči rukou.

6. „Voni budou teď chodit po světě, žádný regiment je neveme, nikdo jim nedá lehnout a mináž. Voni myslejte na to, dát se zajmout; voni třeba vo nás slyšeli a myslí, že my je budem tahat s sebou a starat se jim vo živobytí. Ale to se přepočítají; nám komanduje pan kadet Biegler a ten není takovej vůl, aby sbíral ruské nalezence.“ Rusové vlekli nohy dál. Švejk pustil kadeta a ukazuje na hroty dlouhých čtyřhranných bajonetů zacházejících ruských opušťenců, pronesl otcovsky: „Pane kadet, my jsme si teď zachránili život. Já nejsem lochťivej, ale myslím, že pošimrat tímhle párátkem nemusí být nic příjemnýho!“